

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ У 2020 РОЦІ

(відповідно до статті 6 Закону України «Про прокуратуру»)

I. Статистичні та аналітичні дані щодо виконання функцій, покладених на прокуратуру (п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про прокуратуру», далі – Закон)

1. Загальні питання організації роботи

Упродовж 2020 року в умовах законодавчих змін та триваючого процесу реформування системи прокуратури України Офісом Генерального прокурора реалізовано комплекс системних організаційних, практичних та кадрових заходів з метою забезпечення ефективного виконання органами прокуратури покладених законодавством завдань щодо захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Уперше в історії прокуратури наказом Генерального прокурора затверджено **Стратегію її розвитку на 2021–2023 роки** із визначенням бачення, місії, цінностей та цілей у виконанні конституційних функцій з огляду на загальнодержавні пріоритети.

Цьому передувало **проведення** в кінці серпня 2020 року за сприяння міжнародних партнерів **стратегічної сесії з розробки Стратегії** на найближчі три роки.

Документом визначено такі **стратегічні пріоритети** розвитку прокуратури:

- **забезпечення високого рівня якості й ефективності реалізації конституційних функцій** прокуратури;
- **ефективна координація діяльності** у сфері протидії злочинності та функціонування системи кримінальної юстиції загалом;
- **розвиток професійних компетентностей** працівників органів прокуратури;
- **підвищення рівня відкритості та довіри громадськості** до прокуратури;
- **етика, доброчесність** прокурорів і дисциплінарна відповідальність;
- **забезпечення незалежності прокурорів і прокурорське самоврядування**, соціальне забезпечення прокурорів.

В Офісі Генерального прокурора за підтримки Офісу Ради Європи в Україні триває експертна робота з розробки масштабної **Концепції розвитку кримінальної юстиції та органів правопорядку**. Одним із етапів цього процесу стане **соціологічне дослідження рівня та стану злочинності в Україні**, проведення якого планується за підтримки Управління ООН з обслуговування проєктів, зокрема із залученням проєкту Pravo-Police.

У липні 2020 року в Офісі Генерального прокурора утворено **спеціалізований самостійний структурний підрозділ**, завданням якого є захист інвестицій, покликаний **забезпечити контроль за дотриманням прав суб'єктів інвестиційної діяльності** під час здійснення досудового розслідування у кримінальних провадженнях, недопущення фактів протиправного втручання з боку правоохоронних органів.

Для підвищення ефективності організації роботи у Генерального прокурора **проведено 25 оперативних нарад** з актуальних питань прокурорської діяльності.

Водночас Генеральним прокурором торік взято на **особистий контроль стан досудового розслідування і процесуального керівництва у 54 кримінальних провадженнях про найбільш актуальні та резонансні кримінальні правопорушення**.

Також із метою ефективного виконання завдань кримінального провадження Генерального прокурора було **особисто включено до складу групи прокурорів** ще у понад **50** таких кримінальних провадженнях.

Запроваджено новий формат періодичного обговорення з керівництвом кожної обласної прокуратури результатів роботи щодо виконання покладених функцій та впливу на забезпечення законності з урахуванням специфіки регіонів та притаманних їм проблемних питань. Це дає змогу **своєчасно звернути увагу очільників обласних прокуратур на наявні у**

їх діяльності прорахунки та оперативно визначити шляхи їх усунення.

Вперше запроваджено обговорення з керівниками органів правопорядку наявні в їх діяльності досягнення та проблемні питання, з визначенням чітких орієнтирів на найближчий період.

Активно використовувалися надалі статтею 25 Закону України «Про прокуратуру» повноваження щодо координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності.

Повністю переформатовано роботу відомства та забезпечено ефективну координацію діяльності всіх органів правопорядку у сфері протидії злочинності, з орієнтуванням на системну роботу з досягненням максимальних результатів.

Під головуванням Генерального прокурора проведено 6 спільних та координаційних нарад керівників органів правопорядку та інших державних органів (у 2019 році – 2), на яких обговорено питання протидії корупційним кримінальним правопорушенням, злочинам у сфері справляння митних платежів, проти громадської безпеки та громадського порядку, а також вчиненим з використанням зброї, бойових припасів або вибухових речовин, злочинності у Запорізькій області.

Зокрема, вперше за останні 10 років на нараді під головуванням Генерального прокурора визначено скоординовані з керівниками правоохоронних органів заходи щодо протидії катуванням працівниками органів правопорядку, а також нещодавньому та такому, що припиняє підпільно, поводженню і покаранню.

Відтак помітно активізовано хід розслідування кримінальних правопорушень зазначеної категорії, відчутно зросло число експонованих до суду обвинувальних актів, насамперед Офісом Генерального прокурора.

Крім того, упродовж 2020 року керівниками обласних прокуратур проведено більше 100 координаційних і спільних нарад.

В Офісі Генерального прокурора створено міжвідомчі робочі групи за участі представників правоохоронних та інших державних органів у сфері протидії незаконному гральному бізнесу та використанню лісових ресурсів, протиправній діяльності нелегальних автозаправних станцій, з питань аналізу стану досудового розслідування, процесуального керівництва та судового

розгляду кримінальних проваджень про кримінальні правопорушення, вчинені стосовно журналістів.

В умовах законодавчих змін та реформування відомства особливу увагу приділено **удосконаленню нормативного регулювання прокурорської діяльності та її методичного забезпечення.**

З метою визначення завдань і меж повноважень прокуратур різних рівнів та порядку їх реалізації керівництвом Офісу Генерального прокурора **видано 596 наказів з основних напрямів прокурорської діяльності (у 2019 році – 369).**

Зокрема, розпорядчими актами Генерального прокурора визначено **загальні засади організації роботи** в органах прокуратури, основні питання діяльності прокурорів щодо **представництва інтересів держави в суді**, з нагляду за додержанням законів при **виконанні судових рішень у кримінальних справах**, а також при застосуванні інших заходів примусового порядку, **пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян**, особливості виконання функцій прокуратури з питань захисту інтересів дітей та протидії насильству.

Задля максимально повного й об'єктивного **донесення до громадськості інформації** про діяльність органів прокуратури, **формування у суспільстві об'єктивної думки** про виконання органами прокуратури покладених на них завдань переглянуто підходи до організації цієї роботи.

З метою сприяння **прозорості** діяльності прокуратури та забезпеченню **прав громадян на звернення та доступ до публічної інформації** оновлено нормативні документи, що регулюють порядок цієї діяльності в органах прокуратури.

Ефективно працює низка створених в Офісі Генерального прокурора **робочих груп**, основними завданнями яких є насамперед розробка та впровадження **системи індивідуального оцінювання роботи прокурора**, електронної системи **управління людським персоналом**, **стандартів діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій**, **електронного кримінального провадження.**

Із запровадженням інституту **кримінальних проступків**, реалізуючи норми законодавства щодо **гендерної рівності** та запобігання і протидії **домашньому насильству**, у новій редакції видано Положення про **Єдиний реєстр досудових розслідувань**, порядок його формування та ведення.

У сучасних умовах особливу увагу торік приділено удосконаленню роботи **інформаційних систем** органів прокуратури.

Оновлено **усі форми звітності** про стан кримінальної протиправності, **вперше в історії надано можливість автоматизованого формування звіту** про роботу слідчих та дізнавачів усіх органів досудового розслідування. Забезпечено розробку нового модуля Єдиного реєстру досудових розслідувань **«Робочий кабінет процесуального керівника».**

Відновлено роботу **методичної ради – дорадчого органу**, який функціонує при **Офісі Генерального прокурора** з метою сприяння у дотриманні в органах прокуратури **єдиної правозастосовної практики** при виконанні покладених законодавством функцій шляхом опрацювання та розгляду документів методичного спрямування.

Якісно зміцнено склад методичної ради, до якого, окрім **найбільш кваліфікованих та досвідчених** працівників Офісу Генерального прокурора, Тренінгового центру прокурорів України, увійшли **фахівці провідних закладів вищої освіти**.

Сформовано та розміщено на офіційному вебсайті Офісу Генерального прокурора **Єдину базу методичних документів** для забезпечення їх використання прокурорами у практичній діяльності.

Активно здійснювалася робота з реалізації комплексної програми заходів, спрямованих на **створення єдиних високих стандартів розслідування і процесуального керівництва** із забезпеченням **неухильного додержання вимог кримінального процесуального законодавства**.

Підготовлено пропозиції до 230 проєктів законів України з питань удосконалення **кримінального та кримінального процесуального законодавства**, а також у сфері правоохоронної діяльності, які надходили від комітетів Верховної Ради України.

Значна увага приділялася питанням **удосконалення законодавчого регулювання правоохоронної діяльності**.

Розроблено та направлено до Верховної Ради України 7 законопроектів, із яких **1 прийнято, 3 зареєстровано у Парламенті та ще 3 перебуває на опрацюванні у Комітеті** Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

Офісом Генерального прокурора підготовлено законопроект «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у частині забезпечення реалізації функцій прокуратури» (реєстр. № 3009а від 26.08.2020). Ним запропоновано **низку ключових змін до кримінального процесуального законодавства**, які дозволять **підвищити ефективність розслідування та процесуального керівництва**, а також **встановлять запобіжник внесення до ЄРДР лише тих відомостей, які містять достатні дані про обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення**. Наприкінці серпня 2020 року цей законопроект **внесено на розгляд Парламентарів** групою народних депутатів.

Вкрай важливим для правоохоронних органів є наявність достатніх та дієвих правових інструментів та законодавчих підстав для здійснення спеціального досудового розслідування.

З початком діяльності Державного бюро розслідувань втратили чинність положення КПК України, які дозволяли здійснювати «заочне

провадження» щодо фігурантів, які переховуються на тимчасово окупованих територіях України та за межами держави.

Ще у вересні 2019 року законопроект, спрямований на усунення відповідної законодавчої перешкоди для здійснення заочного провадження, зареєстровано у Парламенті (*ресстр. № 2164*).

Крім того, Верховною Радою України 03.11.2020 прийнято розроблений Офісом Генерального прокурора законопроект «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» щодо допуску дізнавачів, слідчих та прокурорів до району здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях».

2. Реформування органів прокуратури

У кінці 2019 року завершено реформування Генеральної прокуратури України та з 2 січня 2020 року розпочав свою роботу Офіс Генерального прокурора.

Так, із 1 339 прокурорів Генеральної прокуратури України, які працювали до початку атестації, лише 610 (45%) успішно пройшли три етапи атестації та призначені на посади в Офіс Генерального прокурора.

Надалі кадровий потенціал Офісу Генерального прокурора за результатами двох доборів на вакантні посади зміцнено 115 зовнішніми кандидатами.

Уперше Офісом Генерального прокурора у співпраці з Радою Європи, на підставі підписаного 13.05.2020 Меморандуму про взаєморозуміння, проведено ґрунтовний функціонально-організаційний аналіз регіональних та місцевих прокуратур, щоб ефективно розподіляти людський ресурс для досягнення найвищих результатів. Цей аналіз став основою для формування структури і штатного розпису обласних і окружних прокуратур.

З 11 вересня 2020 року розпочали роботу обласні прокуратури, укомплектовані працівниками, які у процесі атестації підтвердили свого

відповідність здійснювати повноваження прокурора та пройшли перевірку на доброчесність, кардинально оновлено їх керівний склад.

Так, із **3 697 прокурорів регіональних прокуратур**, які працювали до початку атестації, **2 483 (67%) успішно пройшли атестацію** та переведені до обласних прокуратур.

Наприкінці січня 2021 року (21.01.2021) завершено третій етап атестації прокурорів місцевих прокуратур, до участі у якій допущено 6 130 прокурорів.

Успішно подолали перші два етапи атестації **4 170** прокурорів.

Третій етап атестації, станом на 21.01.2021, успішно пройшли **4 064** прокурори, що становить **66%**.

Орієнтовно в лютому цього року розпочнуть свою роботу окружні прокуратури.

Тож загалом в органах прокуратури станом на 21.01.2021 атестацію успішно подолали **7 157** прокурорів, що становить **64%**.

Атестація прокурорів

Наразі продовжується робота щодо **впровадження системи оцінювання якості роботи прокурорів (системи щорічного оцінювання та індивідуального оцінювання якості роботи прокурорів)**.

3. Загальна характеристика злочинності

Упродовж 2020 року обліковано **360 тисяч кримінальних правопорушень (проти 444 тис., або -19%)**.

Дещо покращена робота з розкриття кримінальних правопорушень і становить більше **42%**.

Зменшилась кількість особливо тяжких (13,2 тис. проти 15,4 тис., або -14%) та тяжких злочинів (125 тис. проти 140 тис., або -11%).

Нижчим є загальний рівень кримінальних правопорушень на 10 тисяч населення (86 проти 106).

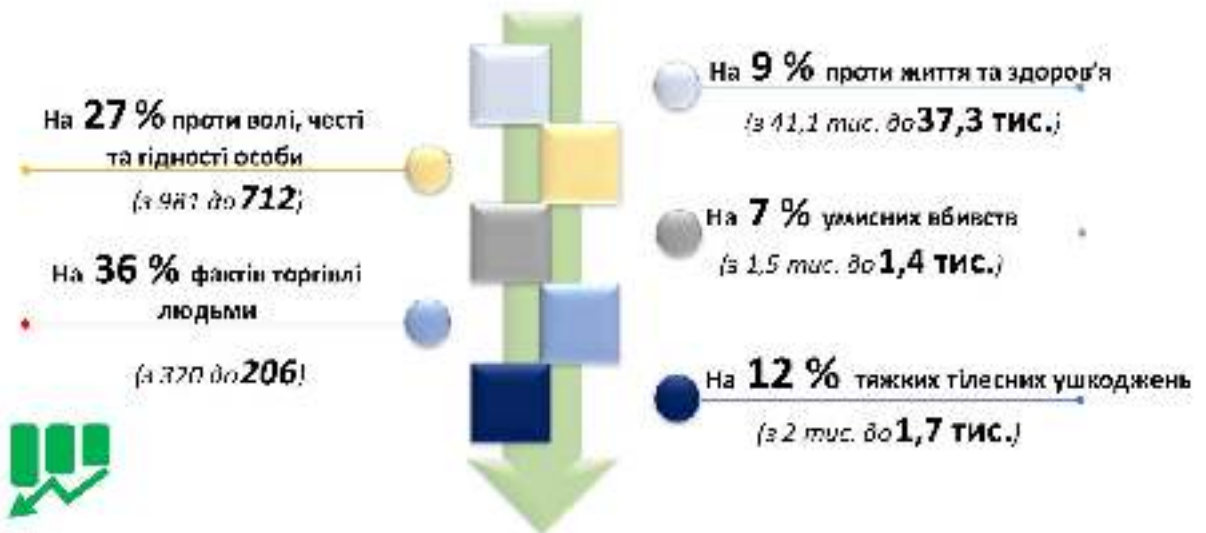
Депо знизилася кількість кримінальних правопорушень щодо фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (29).

Зменшилася кількість кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи (37,3 тис. проти 41,1 тис., або -9%), зокрема (механічних убивств (з 1,5 тис. до 1,4 тис., або -7%), тяжких тілесних ушкоджень (з 2 тис. до 1,7 тис., або -12%) та тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого (з 579 до 506).

Меншим є число кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи (з 981 до 712), фактів торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо людини (з 320 до 206) та щодо незаконного позбавлення волі або викрадення людини (414 проти 563).

Зменшилась кількість злочинів

Зменшилася кількість кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина (**6,7 тис. проти 7,2 тис., або -6%**), у тому числі щодо невиконання заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат (**455 проти 489**).

На чверть зменшилася кількість кримінальних правопорушень проти власності (**190 тис. проти 258 тис., або -26%**).

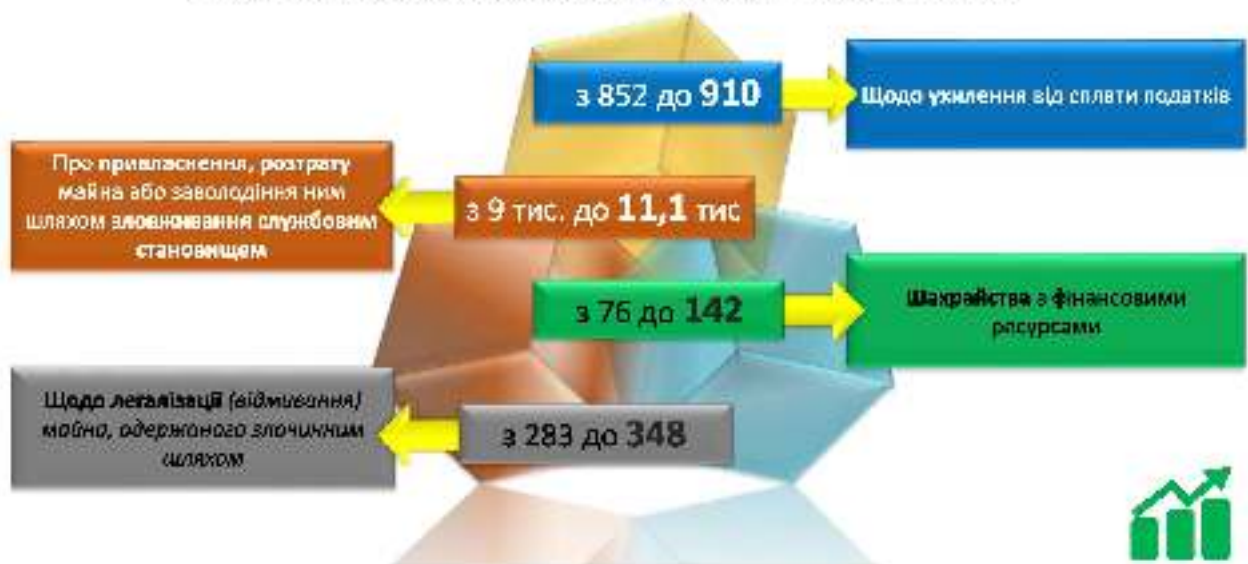
Зменшилася кількість скоєних крадіжок з квартир (з 17 тис. до **10 тис., або -37%**) і крадіжок з автомобілів (з 7,3 тис. до **5,6 тис., або -22%**), а також грабежів (з 11,1 тис. до **7,5 тис., або -33%**), розбійних нападів (з 1,9 тис. до **1,4 тис., або -28%**), шахрайств (з 32,3 тис. до **26,8 тис., або -17%**) та вимагачь (з 730 до **720**).

Зросла ефективність виявлення злочинів про привласнення, розрагу майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (з 9 тис. до 11,1 тис., або +23%).

Активізовано роботу з викриття злочинів щодо ухилення від сплати податків, зборів (з 852 до 910), шахрайств з фінансовими ресурсами (з 76 до 142), а також щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (з 283 до 348).

Активізовано роботу з викриття злочинів

Активізовано роботу з викриття кримінальних правопорушень проти довкілля (з 3,8 тис. до 4,6 тис., або +21%), із них щодо незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу (з 2 тис. до 2,5 тис., +30%).

Майже на чверть зменшилася кількість вчинених кримінальних правопорушень проти громадської безпеки (з 10,3 тис. до 8 тис., або -23%), у тому числі злочинів терористичного характеру (594 проти 1 тис.), створення терористичної групи чи терористичної організації (з 164 до 123).

Більше уваги приділено протидії фактам бандитизму, кількість виявлення яких зросла (з 15 до 20).

Зменшилася кількість екологічних кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом зброї (5,3 тис. проти 6,5 тис., або -18%).

Відзначається тенденція до зменшення числа кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту (15,8 тис. проти 17,2 тис., або -8%), з них фактів незаконного заволодіння транспортними засобами (4,5 тис. проти 5,5 тис., або -17%).

Завдяки злагодженим зусиллям правоохоронців удалося на третину збільшити кількість виявлених правопорушень щодо незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (з 6,4 тис. до 8,5 тис., або +33%), у тому числі безпосередньо пов'язаних зі збутом наркотичних засобів (з 4,2 тис. до 6 тис., або +42%).

Зменшилася кількість вчинених кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (822 проти 1,4 тис., або -43%).

Активізовано роботу з викриття кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (з 2,2 тис. до 2,5 тис., або +13%).

Зменшилася кількість кримінальних правопорушень проти правосуддя (з 10,3 тис. до 8,3 тис., або -19%). Суттєво зменшилася кількість фактів постановлення суддями завідомо неправосудних вироків, рішень, ухвал та постанов (з 408 до 67).

Знизилося на 10% число кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми (з 5 тис. до 4,5 тис.), та на 13% – скоєних особами, які раніше їх вчиняли (з 66 тис. до 57 тис.).

4. Діяльність органів правопорядку

4.1. Стан законності при проведенні досудового розслідування органами Національної поліції

Загалом у 2020 році до суду з обвинувальними актами направлено 115 тисяч кримінальних проваджень.

Ужиті Офісом Генерального прокурора заходи сприяли збільшенню кількості скерованих до суду обвинувальних актів на пріоритетних напрямках.

Так, у бюджетній сфері скеровано до суду 1,6 тисячі (проти 1,5 тис.) обвинувальних актів стосовно 1,8 тисячі (проти 1,6 тис.) осіб, зокрема стосовно:

- **службових осіб КП виконавчого органу Київської міської ради «КІЇВТЕПЛОЕНЕРГО»**, які розтратили на користь приватної структури понад 40 млн грн під виглядом оплати послуг з охорони;
- **посадовця Дніпропетровської обласної державної адміністрації та директора комерційної структури**, які розтратили 35 млн грн коштів обласного бюджету, виділених на ремонт лікарні;
- **п'яти представників комерційних структур**, які за результатами тендерних закупівель незаконно заволоділи коштами Національної поліції України, Центральної виборчої комісії, Державного агентства рибного господарства України та Управління забезпечення оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України, в розмірі понад 184 млн гривень.

Встановлено збитків інтересам держави та територіальних громад на 3,1 млрд грн (проти 872 млн грн), з яких відшкодовано майже 430 млн грн (проти 118 млн грн). З метою забезпечення відшкодування збитків заявлено позовів на суму понад 1,5 млрд грн (проти 348 млн грн).

Бюджетна сфера

Крім того, до суду скеровано понад **2,2 тисячі обвинувальних актів** (проти 1,9 тис.) про **корупційні правопорушення** стосовно **2,6 тисячі** (проти 2,1 тис.) осіб.

До прикладу, до суду скеровано обвинувальний акт стосовно депутата Полтавської районної ради, який одержав неправомірну вигоду в розмірі 160 тис. доларів США за вплив на прийняття рішення посадовою особою ГУ Держгеокадастру в Полтавській області щодо отримання дозволу на розроблення документації із землеустрою

У провадженнях цієї категорії встановлено збитків на 1,7 млрд грн (проти 1,5 млрд грн), із яких відшкодовано понад 200 млн грн. З метою забезпечення відшкодування збитків пред'явлено позовів на суму більше ніж 906 млн грн (проти 396 млн грн).

У кредитно-фінансовій сфері до суду направлено 106 (проти 62) обвинувальних актів стосовно 116 осіб, а саме:

- заступника голови правління АТ «Банк Богуслав», заступників начальника управління і служби безпеки банку та головного економіста відділу перевірок Національного банку України, які, діючи за попередньою змовою між собою, заволоділи коштами АТ «Банк Богуслав» на загальну суму 22 млн грн, виділивши їх у кредит під заставу неіснуючого майна;

- першого заступника та заступника Голови Правління ПАТ «КБ «Аксіома», заступника начальника управління кредитування цієї банківської установи, які шляхом зловживання службовим становищем заволоділи коштами ПАТ «КБ «Аксіома» в сумі 80 млн гривень.

У провадженнях цієї категорії встановлено збитків на 197 млн грн (проти 134 млн грн), із яких відшкодовано 4 млн грн. З метою забезпечення відшкодування збитків пред'явлено позовів на суму 128 млн грн (проти 107 млн грн) та накладено арешт на суму 66 млн грн (проти 19 млн грн).

Кредитно - фінансова сфера

У сфері земельних відносин до суду направлено **608** (проти 489) обвинувальних актів стосовно **647** (проти 511) осіб.

Так, до суду екеровано обвинувальний акт стосовно державного реєстратора ошкії з сілських рад на Черкащині, який у грудні 2017 року незаконно зареєстрував за особою право власності на земельну ділянку державної форми власності площею 16 га, що спричинило збитки в розмірі 65 млн гривень.

У провадженнях цієї категорії встановлено збитків на **807** млн грн (проти 507 млн грн), із яких відшкодовано 177 млн грн. З метою забезпечення відшкодування збитків пред'явлено позовів на суму 126 млн грн (проти 104 млн грн), накладено арешт на суму 600 млн грн (проти 235 млн грн) та повернуто 617 га (проти 432 га) землі.

У сфері земельних відносин

У сфері довкілля до суду направлено 1 тисячу (проти 643) обвинувальних актів, зокрема стосовно:

- керівника Фермерського господарства «Черкашино», який незаконно організував на орендованих 13 земельних ділянках 2 кар'єри та видобув без спеціального дозволу пісок, завдавши збитків на суму 612 млн гривень;

- засновника ВКП «Прспект» та директора, які, діючи за попередньою змовою, на земельній ділянці сільськогосподарського призначення на Житомирщині, без дозвільних документів, залучивши спеціалізовану техніку, незаконно видобули 840 тис. м³ піску, заподіявши збитків на суму 204 млн гривень.

У провадженнях цієї категорії встановлено збитків на 1 млрд грн (проти 16 млн грн), із яких відшкодовано 7 млн грн (проти 1 млн грн). З метою забезпечення відшкодування збитків пред'явлено позовів на суму 1 млрд грн (проти 5 млн грн), накладено арешт на суму 13 млн грн (проти 2 млн грн) та вилучено 1,5 тис. (проти 947) знарядь злочинів.

Упродовж минулого року органами прокуратури забезпечено дієвий нагляд за дотриманням законів оперативними підрозділами Національної поліції України.

У перевірених прокурорами 85 тисячах оперативно-розшукових справ надано 19 тисяч письмових вказівок та скасовано 1,4 тисячі незаконних постанов.

За виявлені прокурорами порушення під час провадження Національною поліцією України оперативно-розшукової діяльності притягнуто до дисциплінарної відповідальності більше 1 тисячі працівників поліції.

4.2. Стан законності при проведенні досудового розслідування органами Служби безпеки України

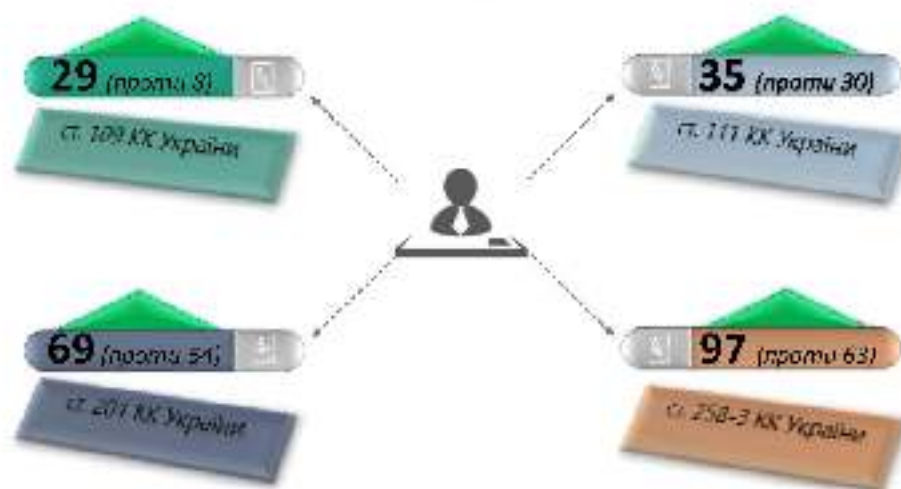
Упродовж 2020 року прокурорами здійснювалося процесуальне керівництво у понад 7 тисячах кримінальних проваджень, які розслідувалися слідчими органів безпеки, з яких закінчено 1,5 тисячі (або 21%).

Зменшилася на 77% кількість закритих кримінальних проваджень (з 2 тис. до 429), у тому числі за реабілітуючими підставами (13 осіб проти 17 у 2019 році).

Натомість значно збільшилася питома вага направлених до суду обвинувальних актів (964, або 65% проти 35% у 2019 році).

Передусім збільшилася кількість скерованих до суду обвинувальних актів щодо дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (за ст. 109 КК України) – 29 (проти 8), державної зради (ст. 111 КК України) – 35 (проти 30), контрабанди (ст. 201 КК України) – 69 (проти 54) та створення терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258-3 КК України) – 97 (проти 63).

Скеровано до суду обвинувальних актів 2019-2020

З угодами про визнання винуватості до суду скеровано 250 обвинувальних актів.

Удвічі збільшилася кількість скерованих до суду обвинувальних актів у бюджетній сфері.

Зокрема, за процесуального керівництва **Офісу Генерального прокурора** здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні стосовно **службових осіб Державної фіскальної служби (після реорганізації Державної податкової служби)** та її територіальних підрозділів, які спільно з учасниками транзитно-конвертаційних груп створили механізм з незаконного

формування сум податкового кредиту з ПДВ суб'єктам господарської діяльності реального сектору економіки, у тому числі шляхом несанкціонованого втручання в роботу електронних систем, що спричинило збитки державі в сумі понад 4 млрд гривень.

Судами вже винесено обвинувальні вироки щодо засновників (власників) 6 суб'єктів господарювання, що будуть використані як доказ під час проведення податкових перевірок підприємств – вигодонабувачів.

Крім того, за процесуального керівництва прокурорів до суду скеровано **обвинувальні акти у низці актуальних та резонансних кримінальних проваджень стосовно:**

- **замовників та організаторів, серед яких голова Херсонської обласної ради і колишній помічник депутата вказаної ради, а також виконавців, причетних до облиття кислотою громадської активістки Катерини Гандзюк, що призвело до її смерті, слідство тривало майже два роки;**

- **у резонансному вбивстві особи та спричиненні тілесних ушкоджень ще одній особі. Два роки правоохоронці не в змозі були дати об'єктивну та справедливую оцінку діянням одного з громадських діячів через політичні спекуляції;**

- **колишнього першого заступника керівника центру спецоперацій «А» СБУ, який на замовлення спецслужб Російської Федерації готував вчинення терористичного акту, а саме вбивство Адама Осмаєва – чоловіка Аміни Окуєвої, а також передавав країні-агресору відомості, які становлять державну таємницю. Проведення спецоперації такого рівня та документування форм і методів діяльності спецслужб РФ відбулося вперше за роки незалежної України;**

- **заступника голови правління ПАТ «Автокразбанк», який заволодів грошовими коштами цієї банківської установи в сумі 9 млн доларів США.**

Завдяки вжитим прокурорами заходам зменшено на **11% залишок кримінальних проваджень (з 2 тис. до 1,8 тис.)**.

За закінченими розслідуванням кримінальними провадженнями встановлено збитків на **293 млн грн, із яких відшкодовано 40 млн грн, у тому числі інтересам держави встановлено збитків на суму 91 млн грн, із яких відшкодовано 5 млн гривень.**

4.3. Стан законності при проведенні досудового розслідування органами Державної фіскальної служби України

Упродовж 2020 року прокурорами здійснювалося процесуальне керівництво у **5,5 тисячі** кримінальних проваджень слідчих органів фінансових розслідувань Державної фіскальної служби, з яких **закінчено** розслідуванням кожне третє провадження (**2 тис., або 35%**).

До суду з обвинувальним актом скеровано більше третини кримінальних проваджень (696, або 36%).

Зросла кількість направлених до суду обвинувальних актів у кримінальних провадженнях щодо незаконного виготовлення, зберігання, збуту підакцизних товарів (з 227 до 243) та у сфері земельних відносин.

Збільшення розміру шкоди у вигляді несплачених податків, в результаті спричинення яких настає кримінальна відповідальність за ст. 212 КК України, а також ужиті **Офісом Генерального прокурора** заходи сприяли більш виваженому підходу до реєстрації фактів ухилення від сплати податків.

Як наслідок, кількість закритих кримінальних правопорушень за ст. 212 КК України зменшилася вдвічі (з 262 до 112).

Водночас лише в одному провадженні, яке скеровано до суду, стосовно посадовця ДК «Газ України» НАК «Нафтогаз України», який ухилився від сплати податку на прибуток, у ході розслідування до бюджету повністю сплачено податкові зобов'язання та штрафні санкції у розмірі 285 млн гривень.

Окрім того, за процесуального керівництва **Офісу Генерального прокурора** до суду скеровано обвинувальний акт стосовно **головного бухгалтера** КП «Харківські теплові мережі», який упродовж 2019–2020 років умисно ухилився від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розмірі 72 млн гривень. Під час досудового розслідування суму несплачених податків відшкодовано у повному обсязі.

Вжито належних організаційних і практичних заходів до запровадження інституту кримінальних проступків, та до суду направлено провадження щодо 131 кримінального проступку.

У результаті ефективної координації **Офісу Генерального прокурора** на майже 50 мільярдів гривень збільшено надходження від сплати податків до бюджету (507 млрд грн, замість запланованих 458 млрд грн).

Передусім не залишено поза увагою **Офісу Генерального прокурора** інформацію, розповсюджену в ЗМІ, щодо діяльності **ключових схем ухилення від сплати податків**. Відповідно керівникам обласних прокуратур надіслано 75 листів щодо необхідності перевірки розміщеної у відкритих джерелах інформації про діяльність транзитно-конвертаційних груп (так звані *скрутки*).

За результатами здійснення прокурорами процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо припинення діяльності **транзитно-конвертаційних груп**, які формували підприємствам реального сектору економіки **незаконний податковий кредит**, так звані скрутки, вдалося збільшити на 40 млрд грн надходжень ПДВ (118 млрд грн замість прогнозованих 78 млрд грн).

Як приклад, у грудні 2020 року припинено діяльність «конвертаційного центру», що діяв на території Львівщини та включав у себе групу спеціально створених комерційних структур з ознаками фіктивності, які надавали суб'єктам підприємницької діяльності реального сектору економіки (у тому числі тим, які постачають товари, виконують роботи за бюджетні кошти) послуги з мінімізації податкового навантаження, завищення валових витрат, конвертації грошових коштів у готівку, документального прикриття безтоварних операцій, незаконного формування податкового кредиту, відшкодування податку на додану вартість, а також послуги з відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом. Сума оборотних коштів за місяць становила понад 1,7 млрд гривень.

За результатами перевірки суб'єктів господарювання на предмет залучення до «скруток» та відповідно виведення грошей у «тінь» викрито «конвертаційні центри», якими сформовано незаконний податковий кредит на суму понад 3,5 млрд гривень.

Ще низка аналогічних кримінальних проваджень наразі розслідується.

Упродовж 2020 року за процесуального керівництва прокурорів до суду направлено обвинувальні акти у низці актуальних та резонансних кримінальних проваджень стосовно:

- директора ТОВ «Скела Терциум», який під час здійснення імпорту природного газу на митну територію України ухилився від сплати митних платежів на суму 129 млн грн., які відшкодовано у повному обсязі;

- головного бухгалтера ПАТ «Газтранзит» (з іноземними інвестиціями), який документально оформив фінансово-господарські операції з придбання тепловозів за завищеною вартістю з фіктивними суб'єктами господарювання, що призвело до фактичної несплати до державного бюджету податку на додану вартість у сумі 7,2 млн грн. Збитки відшкодовано у повному обсязі.

4.4. Стан законності при проведенні досудового розслідування органами Державного бюро розслідувань.

Упродовж 2020 року слідчими органів Державного бюро розслідувань розслідувалося понад 43 тисячі кримінальних проваджень, із яких закінчено 20 тисяч, або 47 відсотків.

До суду з обвинувальним актом скеровано більше 3,3 тисячі проваджень, із яких 2,2 тисячі про військові кримінальні правопорушення, 461 – про корупційні правопорушення, 36 – у бюджетній сфері, 15 – вчинені організованими злочинними угрупованнями та 4 – у сфері земельних відносин.

Скеровано до суду обвинувальних актів

Крім того, до суду скеровано 5 обвинувальних актів стосовно народних депутатів України, по 1 – щодо члена Кабінету Міністрів України та державного службовця категорії «А», 14 – професійних суддів, 432 – працівників поліції, 103 – Державної прикордонної служби, 62 – митної служби, 48 – кримінально-виконавчої служби, 40 – податкової служби, 23 – органів прокуратури, 20 – органів безпеки, а також 83 обвинувальних акти стосовно 133 працівників органів правопорядку про правопорушення щодо застосування катувань та іншого порушення прав громадян.

Із направлених до суду низка актуальних та резонансних кримінальних проваджень стосовно:

- 4 осіб, які, діючи у складі організованої групи, намагалися шахрайським шляхом заволодіти грошовими коштами у сумі 200 тис. доларів США за нібито сприяння у призначенні особи на посаду першого заступника голови Черкаської обласної державної адміністрації, мотивуючи своїми зв'язками в Офісі Президента України. Також аналогічним способом намагалися заволодіти грошовими коштами у сумі 250 тис. доларів США за нібито сприяння у призначенні особи на посаду заступника директора

ДК «Укроборонпром», мотивуючи своїми зв'язками у Раді національної безпеки та оборони України й Офісі Президента України;

- **голови однієї з районних державних адміністрацій у Рівненській області**, який, діючи за попередньою змовою, використовуючи можливості своєї посади, спрямував зусилля на набуття приватним підприємством права оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення площею **487 га** для подальшого їх відчуження. Уводячи в оману, що виділення таких земельних ділянок сільрадам можливе лише за умови сплати по 230 доларів США за гектар, заволодів коштами керівника приватного підприємства у сумі понад **110 тис. доларів США**;

- **посадовця відділу Нікольської районної державної адміністрації**, якою без належних на те правових підстав скасовано право власності АТ «ОЩАДБАНК» на об'єкти нерухомості загальною вартістю **123 млн грн**, чим спричинено шкоду АТ «ОЩАДБАНК» на вказану суму. Під час досудового розслідування незаконні рішення скасовано та **право власності державного банку на нерухоме майно поновлено**;

- **двох службових осіб управління аудиту ГУДФС у Дніпропетровській області**, які під час планової документальної перевірки приватного підприємства не відобразили в акті перевірки реальну кількість вироблених цигарок, що призвело до заниження акцизного збору та завдання державі майнової шкоди у розмірі **119 млн гривень**;

- **двох головних державних ревізорів-інспекторів ГУДФС у Харківській області**, які при оформленні проведеної документальної планової виїзної перевірки податкового, валютного та іншого законодавства не виклали в акті перевірки порушення податкового законодавства з боку приватного підприємства, через що йому недонараховано суми податкових зобов'язань та не стягнуто до державного бюджету кошти загальним розміром понад **8 млн гривень**;

- **нотаріуса, адвоката, колишнього судді одного з районних судів міста Києва**, а також **ще 3 громадян**, які, діючи за попередньою змовою, з метою незаконного особистого збагачення, використовуючи підроблені від імені померлих заповіти, намагалися заволодіти їх майном, у тому числі квартирами в місті Києві, на загальну суму понад **5,6 млн гривень**;

- **колишнього керівника ГУ Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Одеській області**, через неналежне виконання яким своїх службових обов'язків та відсутність відповідного контролю за діями підлеглих працівників упродовж 2019 року **в м. Одесі сталося три масштабні пожежі**, у яких загинуло **33 особи** (в Одеському обласному медичному центрі психіатричного здоров'я – 8, у готелі «Токіо Стар» – 9 та в Одеському економічному коледжі – 16), а також заподіяно збитків державним інтересам у розмірі майже **5 млн гривень**.

У кримінальних провадженнях встановлено збитків на суму 416 млн грн, у тому числі інтересам держави – 346 млн гривень. Відшкодовано збитків на суму 20 млн грн, у тому числі інтересам держави 12 млн гривень. З метою забезпечення відшкодування збитків пред'явлено позовів на суму 95 млн грн, у тому числі інтересам держави на суму 90 млн гривень.

5. Стан запобігання та протидії корупції

Загалом правоохоронними органами у 2020 році викрито більше 6,6 тисячі (проти 6,5 тис. у 2019 році) корупційних кримінальних правопорушень.

Зокрема, у провадженні слідчих органів поліції перебувало 3,3 тисячі кримінальних проваджень про корупційні правопорушення, Державного бюро розслідувань – 2,7 тисячі, Національного антикорупційного бюро України – 512, органів безпеки – 42 та органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, – 13.

Збільшилася кількість скерованих до суду кримінальних проваджень з обвинувальним актом – майже 3 тисячі (проти 2,5 тис. у 2019 році). Із них розслідувалися слідчими органів поліції – 2,3 тисячі, ДБР – 490, ПАБУ – 78, органів безпеки – 23 та органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, – 5.

Скеровано до суду кримінальних проваджень

Завдяки злагодженим діям правоохоронців та прокурорів щодня до суду направляється щонайменше 11 кримінальних проваджень про корупційні правопорушення, серед них найбільше щодо:

- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем – 2 тисячі (на 50% більше, ніж у 2019 році);
- одержання неправомірної вигоди службовою особою – 308 (на 8% більше, ніж у 2019 році);

- зловживання владою та службовим становищем **218** (на 6% більше, ніж у 2019 році);

- зловживання впливом **104** (на 3% більше, ніж у 2019 році).

Скеровано до суду кримінальних проваджень

Так, упродовж 2020 року за процесуального керівництва прокурорів до суду направлено **обвищувальні акти** у низці **актуальних та резонансних кримінальних проваджень** стосовно:

- **колишніх народного депутата України, його фінансового радника та радника Глави Адміністрації Президента України**, які у 2015–2016 роках сприяли протиправному заволодінню коштами державного підприємства «Укрзалізничпостач» на суму понад **20 млн гривень**;

- **посадовця державного органу**, який незаконними діями з перересетриції будівлі центру науково-технічної інформації площею **6,2 тис. м²** у Запорізькій області спричинив державі **36 млн грн збитків**, які повністю відшкодовано в ході слідства;

- **голови однієї з районних державних адміністрацій на Рівненщині**, який, діючи за попередньою змовою групою осіб, вимагав та одержав **110 тис. доларів США** за виділення земельних ділянок для ТОВ «Украгропром 2017»;

- **депутата однієї з міських рад на Вінниччині та його пособника**, які вимагали від директора комерційної структури неправомірну вигоду в розмірі **100 тис. доларів США** за забезпечення та керування депутатами міської ради за рішення про надання товариству в оренду земельної ділянки;

- **генерального директора Державного підприємства «Центр охорони довкілля»**, який підбурював до надання неправомірної вигоди в розмірі **22 тис. доларів США** керівництву Міністерства екології та природних ресурсів України за прийняття рішення про видачу ліцензії на здійснення діяльності з небезпечними відходами.

- начальника відділу – старшого державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища Столичного округу відділу державного екологічного нагляду (*контролю*) за поводженням із відходами Управління державного екологічного нагляду (*контролю*) земельних ресурсів, надр, водних ресурсів, атмосферного повітря та за поводженням із відходами, який вимагав і одержав **20 тис. доларів США** за невнесення до акта перевірки товариства порушень вимог природоохоронного законодавства;

- арбітражного керуючого Київської аграрно-кредитної спілки «СЕНАТЕК», який одержав від суб'єкта господарської діяльності неправомірну вигоду в розмірі **15 тис. доларів США** за вплив на суддю Господарського районного суду м. Києва у прийнятті рішення про ліквідацію суб'єкта господарювання;

- посадовців ГУДФС у Вінницькій області, які одержали **15 тис. доларів США** за складання акта планової виїзної документальної перевірки з мінімальними сумами штрафних санкцій щодо одного з товариств;

- одного з сільських голів на Вінниччині, який одержав неправомірну вигоду в розмірі майже **11 тис. доларів США** за безперешкодне надання в оренду земельної ділянки.

Корупційними кримінальними правопорушеннями завдано збитків на суму понад **2,7 млрд грн**, із яких відшкодовано майже **340 млн гривень**. З метою забезпечення відшкодування збитків накладено арешт та заявлено позовів на понад **2 млрд гривень**.

За принципової позиції прокурорів судами за результатами розгляду обвинувальних актів засуджено **620 корупціонерів**, зокрема:

- депутата Київської обласної ради, який вимагав та одержав **5 тис. доларів США**. Йому призначено покарання у виді **5 років позбавлення волі з конфіскацією майна**;

- колишнього керівника ПАТ «Херсонська ТЕЦ», який, зловживаючи службовим становищем, спричинив збитки у розмірі майже **9 млн гривень**. Йому призначено покарання у виді **5 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади на строк 3 роки**;

- колишнього слідчого в особливо важливих справах прокуратури Київської області та адвоката, які вимагали та одержали **50 тис. доларів США** за зміну обвинувачення у кримінальному провадженні. Їм призначено покарання у виді **4 та 2 років позбавлення волі** відповідно з позбавленням права обіймати посади у судах, правоохоронних органах та адвокатурі строком на **2 роки**;

- начальника Управління державного архітектурно-будівельного контролю на Черкащині, який, будучи службовою особою, яка займає відповідальне становище, одержав від головного інженера однієї з комерційних структур неправомірну вигоду в розмірі **1,5 тис. доларів США** за непроведення

позапланової перевірки правильності введення об'єктів будівництва в експлуатацію. Йому **призначено покарання у виді 6 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих і адміністративно-господарських функцій, строком на 3 роки, з конфіскацією майна** та з позбавленням 9 рангу посадової особи органу місцевого самоврядування;

- **депутата Полтавської обласної ради та одного з керівників комунального підприємства**, які надали заступнику начальника відділу ГУНП в Полтавській області неправомірну вигоду за надання спеціальних дозволів на використання об'єктів комунального підприємства для робіт, пов'язаних з обігом наркотичних засобів. Їм **призначено покарання у виді 4 років 6 місяців позбавлення волі з конфіскацією суми неправомірної вигоди;**

- **суддю Малиновського районного суду м. Одеси**, який вимагав та одержав неправомірну вигоду в розмірі **2,5 тис. доларів США** за прийняття рішення у цивільній справі. Йому **призначено покарання у виді 7 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посаду судді та будь-які посади в правоохоронних органах строком на 3 роки;**

- **суддю Господарського суду Одеської області**, який вимагав та одержав неправомірну вигоду в розмірі **570 тис. грн.** за прийняття рішення у цивільній справі. Йому **призначено покарання у виді 9 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посаду судді та постійно чи тимчасово здійснювати функції представника влади строком на 3 роки, з конфіскацією всього належного йому майна.**

Також прокурорами забезпечено участь у розгляді судами **10 853** протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Завдяки активній та послідовній позиції прокурорів зростає кількість посадовців, притягнутих за рішеннями судів до адміністративної відповідальності (7 150 проти 5 759 у 2019 році).

Переважну більшість посадовців притягнуто за порушення вимог фінансового контролю – 5 079 та щодо повідомлення про конфлікт інтересів – 2 051.

Зокрема, **більше притягнуто до адміністративної відповідальності депутатів сільських, селищних, міських, районних та обласних рад – 2 930 (проти 2 470 у 2019 році), посадових осіб юридичних осіб публічного права – 1 277 (проти 966) та місцевого самоврядування – 1 110 (проти 488), а також посадових і службових осіб інших органів державної влади – 593 (проти 336).**

До прикладу, за несвоєчасне повідомлення про суттєві зміни у майновому стані **притягнуто до адміністративної відповідальності колишнього заступника Міністра культури, молоді та спорту України, Голову Державної служби геології та надр України і народного депутата України на яких накладено стягнення у вигляді штрафу.**

Загалом за результатами судового розгляду протоколів накладено стягнень у виді **штрафу** на суму майже **5,2 млн гривень**.

За результатами розгляду внесених прокурорами більше 2 тисяч подань про усунення причин та умов, що сприяли корупційним проявам, до відповідальності **притягнуто** майже **1,5 тисячі** службових осіб, із них **звільнено 17**.

6. Стан протидії організованій злочинності

Пріоритетним напрямом діяльності органів прокуратури є нагляд за додержанням законодавства з питань **боротьби з організованою злочинністю** та системне забезпечення узгоджених дій правоохоронних органів з указанного питання.

Для удосконалення механізму моніторингу криміногенної ситуації в державі проводиться **системний аналіз причин і умов**, що впливають на її стан, результати якого використовуються при плануванні роботи, проведенні нарад, а також з метою підвищення ефективності діяльності щодо боротьби з організованою злочинністю.

З урахуванням міжнародного досвіду і нагальних потреб проводяться робочі зустрічі та семінари, у тому числі спільно з працівниками правоохоронних органів інших держав, а також заходи з питань боротьби з організованою злочинністю.

Аналіз стану протидії організованій злочинності засвідчує, що завдяки вжитим **Офісом Генерального прокурора** заходам організаційного та практичного характеру відбулися **певні позитивні зрушення на цьому напрямі**.

Торік відмічається найбільший стан викриття злочинних угруповань за останні шість років.

Так, загалом правоохоронними органами держави упродовж 2020 року **знешкоджено 377 організованих груп (проти 293)**, якими у складі **1,6 тисячі (проти 1,4 тис.) осіб** вчинено **3,6 тисяч (проти 2,3 тис.) кримінальних правопорушень**.